

DAİRELER KURULU KARARI

Türk Milleti adına adalet dağıtan Askeri Yargıtay Daireler Kurulu,
Askeri Yargıtay kuruluşu hakkındaki kanunun 10. maddesi gereğince :

Bşk.	: Hakim Tuğg. H.GÜRSEL	Üye	: Hakim Alb.Y.YÜCEDAĞ
Üye	: " Alb.F.SİRER	Üye	: " " H.TAVUKÇUOĞLU <i>Hikmet</i>
Üye	: " " M.ÜNÜLÜ	Üye	: " " Y.SARAÇ
Üye	: " " A.TÜZEMEN	Üye	: " " N.DARICIOĞLU
Üye	: " " İ.COŞKUN	Üye	: " " F.MARŞAN
Üye	: " " S.KİRİŞOĞLU	Üye	: " " H.ERKAN <i>Hakki</i>
Üye	: " " A.ÜLCENER	Üye	: " " H.YAVUZEL
Üye	: " " A.AKÇA <i>Alihan</i>	Üye	: " " T.LÜLEÇİ <i>Tuğrul</i>
		Üye	: " " S.TÜZÜN <i>Süvet</i>

lerden müteşekkil olarak Ankara'da Askeri Yargıtay'ın mahsus salonunda toplanıldı.

Raportör Hakim Alb.Y.SARAÇ dinlendi.

K O N U : T.C. Anayasasını tehdil, tağyir ve ilgaya cebren teşebbüs etmek suçundan sanık, Kamil DEDE ve Necmi DEMİR'in mahkûmiyetine dair İstanbul Sıkıyönetim K.lığı nezdinde kurulan 3 No.lu Askeri Mahkemece müttihaz 27.12.1971 gün ve 1971/26-37 sayılı mahkûmiyet hükmünün, Askeri Yargıtay 4. Dairesince temyizden incelenmesi sonunda, adı geçen sanıklar hakkında T.C.K.nun 59. maddesinin uygulanması gerektiği sebebiyle hükmün bozulması üzerine, Askeri Yargıtay Başsavcılığınca süresinde vaki itirazın As.Mah. Krlş.ve Yrg.Us.K.nun 224. maddesi gereğince Daireler Kurulunda incelenip karara bağlanmasından ibarettir.

İ N C E L E M E : İstanbul Sıkıyönetim K.lığı Askeri Savcılığınca düzenlenen 30.7.1971 gün ve 971/171-115 sayılı İddianame'de :

Olmüş bulunan sanıklardan Mahir ÇAYAN, Hüseyin CEVAHİR, Ulaş BARDAKÇI başta olmak üzere sanık Kamil DEDE, Necmi DEMİR ve (22) arkadaşının Marksist-Leninist bir idare sistemi kurmak için memleket sathında anarşik bir takım eylemlere giriştikleri, T.C. Anayasasının tamamını veya bir kısmını tehdil, tağyir veya ilgaya cebren teşebbüs etmek için cemiyetler kurdukları ve bu maksatla kurulan Dev-Genç'in gelişme ve faaliyetleri, milli demokratik devrim stratejisi, örgütün amacının gerçekleşmesinin basın yoluyla sağlanmaya yarayan Kurtuluş Yayınlarının faaliyetlerini T.H.K.Partisi ve T.H.K.Cephesinin kuruluş ve gayesi ile faaliyetleri, 12 Şubat 1971 tarihinden sanıklardan Mahir ÇAYAN, Hüseyin CEVAHİR, Ulaş BARDAKÇI, Kamil DEDE ve Oktay ETİMAN'ın Ankara Ziraat Bankası Küçük Esat Şubesini soymak suretiyle şehir gerilla eylemlerine başladıkları ve bu soygun karabına T.H.K.Partisi ve cephe üyesi Ertuğrul KÜRKÇÜ, Yusuf KÜPELİ ve Münir AKTOLGA'nın da katıldığı ve bu maksatla bir taksi gasbettikleri ve neticede banka soyularak 48.660.- lira para ile o sırada bankada bulunan Eğm.Necdet ZİNCİRKIRAN'ın ordu malı tabancasını gasbettikleri; Bu olaydan sonra örgütün İstanbul'a göçtüğü, İlbay Apartmanında sanıklardan Mahir ÇAYAN, Hüseyin CEVAHİR, Ulaş BARDAKÇI, Oktay ETİMAN, Ziya YILMAZ'ın yaptıkları toplantıda İstanbul'daki eylemlere bir banka soymak surtiye başlatmaya karar verdikleri ve Erenköy T.Ticaret Bankasının soymaya müsait olduğunun anlaşılacak, Ulaş BARDAKÇI ve Kamil DEDE'nin bir Amerikalı Çavuşa ait çaldıkları arabayı bir gün evvel banka yanına Abdullah CECELOĞLU tarafından getirildiği ve Ulaş BARDAKÇI'nın Ankara'dan çaldığı bir Anadolu Marka Araba ile Abdullah'ı takip ederek Banka şubesine yakın bir yerde park ettiği ve bu suretle hazırlığı tamamladıkları 15 Mart 1971 günü Ziya YILMAZ banka dışında gözcülük yaptığı, Ulaş BARDAKÇI Amerikalı Çavuşa ait arabayı kaçışa hazır bulundurduğu sırada, diğer sanık ÇAYAN, CEVAHİR, DEDE ve ETİMAN Bankaya girerek soygunu gerçekleştirdikleri ve mezkûr bankanın 14.400.- lirasını gasbettikleri; Örgüte daha fazla para temin etmek için adam kaçırmayı düşünen sanıklar Mete HASAN kaçırılması

hususunda karara vardıkları ve bu kararlarını 4 Nisan 1971 tarihinde Mahir ÇAYAN, Hüseyin CEVAHİR, Ulaş BARDAKÇI Mete HAS'ın evine girmek, Kamil DEDE, Oktay ETİMAN apartman cıva'ında beklemek suretiyle Mete HAS ve Talip AKSOY'u kaçırdıkları, kaçırılan Mete HAS ve Talip AKSOY'u kapattıkları evde Oktay ETİMAN ve yüzünü örterek Ziya YILMAZ'ın bekledikleri, neticede 400.000.- lira fidye alınarak mağdurların serbest bırakıldığı; T.H.K. partisi ve T.H.K.C. tüzüğü hazırlandıktan sonra Mahir ÇAYAN ve arkadaşları topluma, sansasyon yaratacak bir hadise ile çıkmayı düşündükleri ve sanık Mahir ÇAYAN, Yusuf KÜPELİ, Ertuğrul KÜRKCÜ, Hüseyin CEVAHİR, Oktay ETİMAN, Kamil DEDE, Ulaş BARDAKÇI, Ziya YILMAZ birlikte konuşarak İsrail Başkonsolusunun kaçırılmasının kararlaştırıldığı, 17.5.1971 tarihinde Hüseyin CEVAHİR, Mahir ÇAYAN, Ulaş BARDAKÇI ve Oktay ETİMAN'ın İsrail Başkonsolosu Efraim ELROM'un oturduğu Seyhan APARTMANINA girerek BELE'lerin dairesini işgal ettikleri bu sırada Ziya YILMAZ gözcülük vazifesini yaptığı, plana göre Kamil DEDE'nin yerine kaçırmaya iştirak eden Necmi DEMİR Başkonsolosun apartmana girişini işaret ederek arkasından diğer sanıklara mülaki olduğu ve Efraim ELROM'un başına tabanca kabzası ile vurularak mukavemetsiz hale getirildikten sonra bir hurç içerisinde, BARDAKÇI, CEVAHİR ve ÇAYAN tarafından İlkay DEMİR'in gözcülük yaptığı Hamarat Apartmanına getirildiği ve şartların yerine getirilmemesi üzerine 22 Mayıs 1971 günü Başkonsolosun Mahir ÇAYAN tarafından öldürüldüğü; Sanık Ziya YILMAZ tarafından örgüte silah temin edildiği ve elde edilen paraların muhasebe kayıtlarını tuttuğu izah edildikten sonra; Sanık Kamil DEDE'nin T.H.K. Cephesinin hukuken üyesi bulunması, bu sıfatla başlıca 2 banka soygununa, Has ve Aksoy'un kaçırılarak fidye temini eylemlerine iştirak ettiği ve bu suretle Anayasayı tehdit, tağyir ve ilgaya cebren teşebbüs etmek suçunun asli faili olduğundan T.C.K.nun 146/1 ve Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmeğe veya sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmaya veya memleket içinde müesses iktisadi veya sosyal nizamlardan her hangi birini devirmeye matuf illegal cemiyete girmekten aynı kanununun 141/5,33 ve 31. maddelerine tevfikan cezalandırılması;

Sanık Necmi DEMİR'in T.H.K. Cephesinin hukuken üyesi bulunması ve bu sıfatla Başkonsolosun kaçırılması ve öldürülmesi, örgüte silah temini, Dev-Genç bünyesinden örgüte militanlar sağlanması fiillerine iştirak ettiği ve bu suretle Anayasayı tehdit, tağyir ve ilgaya cebren teşebbüs etmek suçunun asli faili olduğu ayrıca sosya bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmeye veya sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmaya veya memleket içinde müesses iktisadi veya sosyal temel nizamlardan her hangi birini devirmeye matuf gizli cemiyete girmek ve bu maksatla propoganda yapmak suçunu işlediğinden T.C.K.nun 146/1, 141/5, 33, 31 nci maddelerine tevfikan cezalandırılması istenilmiştir.

Askeri Savcı esas hakkında mütalaasında sanık Kamil DEDE ve Necmi DEMİR'in T.C.K.nun 141/5, 31, 33 ve 146/1 maddeleri uyarınca cezalandırılmasını tale etmiştir.

Mevzu dava ile ilgili yargılama sonunda :

Sanık Kamil DEDE'nin Türkiye'deki Anayasal düzeni ihtilal yoluyla yıkılması ve yerine komünist bir rejim getirilmesini gerçekleştirmek için kurulmuş olan T.H.K. Partisi ve T.H.K. Cephesinin faal bir elemanı olarak bu cemiyetin eylemlerine katıldığı; Marksist-Leninist ideolojiye sahip bulunduğu ideolojik maksatla Erenköy T. Ticaret Bankası soygununa katıldığı; Mete HAS ve Talip AKSOY'un evine girerek bunların kaçırılmalarını Mahir ÇAYAN, Ulaş BARDAKÇI, Hüseyin CEVAHİR, Oktay ETİMAN'la birlikte karar verip bilfiil iştirak ettiği ve fidye alındıktan sonra mağdurları serbest bıraktığı; İsrail Başkonsolosu Efraim ELROM'un kaçırılması kararına iştirak ettiği, ancak kaçırmanın bir gün önceye alınması sebebiyle bilfiil iştirak edemediği tafsil ile izah edilerek sanığın bu eylemlerle müesses Anayasa nizamını bir ihtilal sonunda yıkarak Marksist-Leninist bir rejimin kurulması gayesiyle hareket ettiği ve T.C.K.nun 146/1. maddesini ihlal ettiği kabul edilerek mezkur maddenin tatbiki ile ölüm cezası ile cezalandırılmasına;

Sanık Necmi DEMİR'in, Türkiye'de ihtilal yoluyla Marksist-Leninist bir düzenin kurulması için faaliyet gösteren T.H.K.Partisi ve T.H.K.Cephesi adıyla kurulan gizli örgütün mensubu ve militanı olarak bu cemiyetin eylemlerine katıldığı Marksist-Leninist ideolojiye sahip bulunduğu, sanık Mahir ÇAYAN'ın Ankara'dan İstanbul'a gelmesi üzerine örgütün diğer mensuplarıyla irtibat kurduğu, Birliğin temini hususunda gayret gösterdiği, T.H.K.Cephesinin üye ve militan kadrosunun genişletilmesi hususunda faaliyette bulunduğu, cezaevlerinde bulunan ihtilalcilerle irtibat temin ettiği ve bu kişilere maddi yardımda bulunulmasını sağladığı, T.H.K.Partisi ve T.H.K.Cephesinin rumuzlarını muhtevi bir amblemi çini mürekkeple düzgün bir şekilde yazması için Kadriye DENİZÖZEN'e verdiği, İsrail'in İstanbul Başkonsolosu Efraim ELROM'un kaçırılmasında bilfiil görev aldığı ve diğer sanıklarla beraber kaçırmayı gerçekleştirdiği ve şartların yerine getirilmemesi sonunda Efraim ELROM'un örgüt tarafından öldürüleceğini bildiği izah edilerek sanığın bu eylemleriyle müesses Anayasa nizamını yıkarak Marksist Leninist bir rejimin kurulması gayasıyla hareket ettiği ve T.C.K.nun 146/1.maddesini ihlal ettiği kabul edilerek mezkûr maddenin tatbikiyle ölüm cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir.

İstanbul Sıkıyönetim K.Lığı nezdinde kurulan 3 No.lu Sıkıyönetim Mahkemesince müttehaz 27.12.1971 gün ve 971/26-37 sayılı mahkûmiyet hükmünün, bu sanıklar bakımından sanık vekilleri ve askeri savcının temyizi üzerine; Askeri Yargıtay Başsavcılığının mümeyyizlerin temyiz sebeplerinin Reddine ve hükmün Onanması talebini kapsayan 1.4.1972 gün ve 1972/496-404 sayılı Tebliğnameleride nazara itibare alınarak yetkili Dairece inceleme yapılmış :

Sanıklara atıf ve isnat olunan suçların sübutü, tavsifi ve noksan soruşturma halinin bulunmadığı T.C.K.nun 146/1.maddesinin ihlal kastının mevcut olduğu, T.C.K.nun 51.maddesinde yazılı haksız tahrikin olayda bulunmadığı tafsilen izah edilip, mümeyyizlerin bu hususlarla ilgili temyiz sebepleri reddedildikten sonra, sanık Kamil DEDE ile Necmi DEMİR'in örgütte lider durumunda olan diğer sanıkların yoğun eylemleriyle kıyaslanmada, bu sanıklar hakkında mahkemece T.C.K.nun 59.maddesinin uygulanmasının isbatlı ve adalete daha yaklaştıracı olacağından bahisle, sanık vekillerinin T.C.K.nun 59.maddesinin uygulanmasıyla ilgili temyiz itirazları varit ve kabule şayan görülmele hükmün yalnız bu noktadan itirazen ve ekseriyetle Bozulması kararlaştırılmıştır.

Askeri Yargıtay 4.Dairesinden sadır olan 13.6.1972 gün ve 972/118-194 sayılı bozma kararına Başsavcılıkça süresinde itiraz olunmuştur.

Askeri Yargıtay Başsavcılığının 22.6.1972 gün ve 972/496-404 sayılı itiraz tebliğnamesinde :

"Adı geçen sanıklar T.C.Anayasasının Tebdil, tağyir ve ilgaya cebren teşebbüs etmek suçundan T.C.K.nun 146/1.maddesi gereğince ölüm cezasına mahkûm edilmişlerdir. Dosyanın tetkikinden anlaşılacağı üzere ne fiillerine ve ne de sanıkların şahıslarından gelen taktiri azaltıcı bir sebep mevcut değildir. Sanıkların gerek soruşturma ve gerekse duruşmaları sırasındaki tutumları, şahıslarından gelen taktiri azaltıcı bir sebebin bulunmadığını göstermektedir. Ve yine Kamil DEDE T.Ticaret Bankasının soyulması ve Mete HAS ve Talip AKSOY'un kaçırılarak fidye alınması olaylarında hem karar safhasında oy sahibi, hem de icracı olarak bulunmuş, Başkonsolos ELROM'un şartlar Hükümetçe kabul edilmez ise öldürülmek üzere kaçırılması olayında da karar verenlerden biri olarak yer almıştır. Necmi DEMİR ise, örgüte silah temini, örgütü genişletme işlerinde görev aldığı gibi, şartlar kabul edilmez ise ELROM'un öldürülmek üzere kaçırılmasında da bizzat iştirak ettiği ve ayrıca hükümete karşı talep bildirisini yazıp yayınladığı sübuta ermiş olduğundan, sanıkların fiillerinden gelen taktiri azaltıcı bir sebebin de mevcut olmadığı görülmektedir. Bu durumlar mahkemenin adı geçen sanıklar hakkında T.C.K.nun 59.maddesini tatbik etmemesinde bir yanılmaya, zaafa ve tezada düşmediğini açık olarak göstermektedir. Ve ayrıca adı geçen bu sanıkların eylemleriyle Askeri Yargıtay Daireler Kurlunca T.C.K.nun

59.maddesinin uygulanması gerektiği kararlaştırılan benzer olaylardaki sanıkların eylemleri arasında bir kıyaslama da yapılamaz. Bu sanıklar müteaddit eylemlerin kararına ve icrasına iştirak etmişlerdir.

Bu sebeplerle sanık Kamil DEDE ile sanık Necmi DEMİR haklarında T.C.K.nun 59.maddesinin tatbik edilmesi lazımgeleceğine ilişkin ve bu sebeple mahkûmiyet hükmünü bozan 4.Dairenin kararında istabetsiz bulunmadığından, mezkûr kararın kaldırılmasına ve adı geçen sanıklar hakkında mahal mahkemesi hükmünün Onanmasına" karar verilmesi talep edilmiştir.

G E R E K Ç E : Dava dosyası üzerinde Kurulca yapılan incelemeyi müteakip gereği görüşülüp, düşünüldü :

Kanuni tahfif sebeplerinden ayrı olarak mahkemece her ne zaman fail lehine cezayı hafifletecek taktiri sebepler kabul edilirse idam cezası yerine müebbet ağır hapis ve müebbet ağır hapis yerine 30 sene ağır hapis cezası hükmolunur.

Diğer cezalar altıda birden fazla olmamak üzere indirilir. Hükmünü vaz eden T.C.K.nun 59.maddesi ile cezayı azaltıcı taktiri sebepler müessesesi kabul edilmiştir.

Ancak madde metninde de anlaşılacağı üzere suçun işlenişindeki hangi hallerin veya suçlunun hangi hareket ve davranışlarının takdiri tahfif sebebi konusu olacağı tadadı ve tahdidi olarak gösterilmemiştir.

Bu sebeple doktrinde, bir davada takdiri tahfife konu olacak hususların bulunup bulunmadığını tayin ve tesbit etmek münhasıran davanın esasına bakan mahkemeye tanınması gereken bir yetki olduğu, bu yetkinin ise suçlu ve diğer bir çok delillerle genel olarak karşı karşıya bulunmayan Yargıtayca denetime tabi olamayacağı kabul edilmiş bir keyfiyettir. Bu husus doktrinde böyle olmakla beraber gerek genel Yargıtay ve gerekse Askeri Yargıtayın bağlayıcı nitelikteki içtihatları ile takdir tahfif sebebinin denetimi mümkün olmaktadır. Bu içtihatlarla genel olarak takdiri tahfif sebebinin takdirinde yapılma olması, tezada düşülmesi veya zaaf'ın bulunması hallerinde hükmün bozulabileceği kabul olunmuştur. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 4.6.1962 gün ve 962/33-33; 20.10.1962 tarih ve 962/53-51; Askeri Yargıtay Daireler Kurulunun 24.1.1964 gün ve 964/12-1 sayılı kararları bu durumu teyit ettiği gibi son defa verilen Askeri Yargıtay Daireler Kurulunun 24.4.1972 gün ve 1972/28-30 sayılı kararında "...Suçlular hakkında uygulama yapılırken suça tesir eden takdiri tahfif sebeplerinin mevcut olup olmadığını sadece suça tesir eden subjektif hallerin yani suçlularda bulunabilecek özelliklerin değerlendirilmesi suretiyle değil, suça tesir eden objektif hallerin diğer bir deyimle sanıkların fiillerinin vehamet dereceleri de göz önünde bulundurulmak suretiyle takdir edilmesi icap edeceği..." denilmek suretiyle Yargıtay denetimi kabul edilmiştir.

Hiç şüphe yokki suç ve suçlunun hususiyetleri göz önünde bulundurularak en uygun cezanın tayini, cezanın verilmesinin gayelerinden birisi olan "cezanın ferdileştirilmesi" ancak "cezayı takdiri azaltıcı sebep "müessesesi ile mümkündür.

Ceza kanunlarında genel olarak suçların cezası aşağı ve yukarı haddi gösterilmek suretiyle tedvin edilmiştir. Bu şekilde ceza tayin edilmiş olduğu hallerde hakim iki had arasında takdirini kullanmak suretiyle suç ve suçluya en uygun cezayı tayin edebilirler ve bu hal cezanın ferdileştirilmesini mümkün kılar. Ancak, ceza kanunlarında bazı ahvalde aşağı ve yukarı hadler gösterilmeden tek ceza tayin edildiği de vakidir. İşte bu şekilde tayin edilen sabit cezalarda, "cezanın ferdileştirilmesi" büyük önem kazanmaktadır. Bu gibi hallerde cezanın ferdileştirilmesi T.C.K.nun 59.maddesindeki takdiri tahfif sebebi müessesesi ile mümkündür. Bu itibarla sabit cezalı suçlarda suç ve suçluya en uygun

cezanın tayininde olayda ve suçluda takdiri tahfif sebebinin mevcut olup olmadığına takdirinde yanılma, saaf ve tezada düşülmesi hallerinde Yargıtayca durumun denetimde, ceza adaletinin sağlanması bakımından bir sorunluk mevcuttur.

Bu hal bilhassa T.C.K.nun 146/1.maddesindeki sabit cezalı suçun toplu olarak işlenmesi halinde, aynı toplulukta bulunan şahısların fiillerine uygun olan cezanın tayininde büyük önem kazanmaktadır.

Netekim tetkik konusu olan olayda T.C.K.nun 146/1. maddesini ihlal ettikleri kabul edilen sanıkların gayeleri ve maksatları aynı olmakla beraber eylemlerinin aynı olmadığı da dosya müderecatı ile sabittir.

Filhakika mahkemece sanıkların eylemlerindeki metod ve kaynaklar nazarı itibare alınarak diğer tahfif sebepleri mahfuz kalmak kaydı ile sırf bu yönden T.C.K.nun 59. maddesi içinde mütalaa etmeye imkan olmadığı belirtildikten sonra, sanık Kamil DEDE, Necmi DEMİR, İlkay DEMİR, Kadriye DENİZÖZEN ve Rüçhan MANAS'ın, ihtilal yolu ile Marksist-Leninist bir rejim değişikliğine yönelen eylemlerde bulunmak suretiyle T.C.Anayasasını tağyir, tebdil ve ilgaya cebren teşebbüs ettikleri sübuta erdiğinden, hareketine uyan T.C.K.nun 146/1. maddesi gereğince ölüm cezası ile cezalandırılmalarına; Ancak, bu sanıklardan İlkay DEMİR, Kadriye DENİZÖZEN ve Rüçhan MANAS'ın fiillerinin mahiyet ve durumları ve özellikle T.C.K.nun 146/1 maddesinin ihlalini teşkil eyleyen kollektif netice içindeki oranları nazara alınarak T.C.K.nun 59. maddesi gereğince, haklarındaki ölüm cezalarının müebbed ağır hapis cezasına çevrilmesine... karar verilmiştir. Mahkemece, haklarında 59. madde tatbik edilen sanıklar yönünden cezanın ferdileştirilmesinin sağlanması bu suretle uygun görülmüştür.

İstanbul Sıkıyönetim K.lığı nezdinde kurulan 3 No.lu askeri mahkemece müttehaz 27.12.1971 tarih ve 1971/26-37 sayılı, bazı sanıkların mahkûmiyetlerine, bazı sanıkların da teraatine müteallik hükmün, sanıklar ve müdafileri ile Komutan ve Askeri Savcı tarafından temyiz edilmesi üzerine; Dava dosyasını inceleyen Askeri Yargıtay 4. Dairesi itiraz konusu olan sanık Kamil DEDE ile Necmi DEMİR hakkındaki hükmün, T.C.K.nun 59. maddesinin tatbiki gerekeceğinden bahisle Bozulmasına müteallik 13.6.1972 gün ve 972/118-194 sayılı kararında aynen, "...Ancak sanıkların beyanlarına ve dosya müderecatına nazaran T.H.K.P. ve T.H.K.C. elemanlarının müferit ve müstakil timler halinde değil hiyerarşik görüntü veren örgütsel bir çalışma sistemini uyguladıklarının; örgütün başında bir lider olmak üzere Merkez Komitesi, Genel Komite ve cepheden oluşan ve önem derecelerine göre kademelenmiş bir kuruluş gösterdiğinin; örgütün içinde lider ile merkez ve genel komite üyelerinin sevki idare ve karar alma yetkisini haiz bulduklarının; cepheye mensup üyelerin ise sevk ve idare ve karar alma yetkisinden yoksun sadece emir alan ve aldıkları emri icra eden eleman durumunda olduklarının anlaşılmasına ve adı geçen sanığın ne lider ne Merkez Komitesi ve nede genel Komite üyesi bulunmadığına yalnızca cephede faaliyet gösteren eleman mevkiinde olduğuna ve bu durumu ile örgütün 3. veya 4. derecede elemanlarından ibaret olduğuna; İsrail Başkonsolosu Efraim ELROM'un katili olmadığı gibi öldürülme kararının alınmasında da manevi asli fail olarak iştirakını gösterir yeterli delil mevcut olmadığına; Diğer taraftan örgütün lideri, sevki idare ve karar elemanları gibi bütün eylemlere de karşmamış olduğuna; ayrıca Askeri Yargıtay Daireler Kurulunun kararlarında bu tür kollektif suçlarda sorumluluğun sonuca etki derecesi ile orantılı biçimde değerlendirilmesi gerektiği içtihat edilmiş olduğuna; Halbuki sanığın yukarıda açıklanan eylemlerinin ise başlı başına sonucu etkileyecek bir nitelik göstermediğine ve Askeri Yargıtay Daireler Kurulunca T.C.K.nun 59. maddesinin uygulanması gerektiği kararlaştırılan benzer olaylardaki sanıkların eylemlerini kanıtlama kayaslanmaya

binaen bu sanık hakkında mahkemece T.C.K.nun 59. maddesinin uygulanmasının isabetli ve adalete daha yaklaştıracığı kanaatine varıldığından....", "... (Sanık Necmi DEMİR hakkındada) ancak yukarıda sanık Kamil DEDE hakkında T.C.K.nun 59.maddesinin uygulanmasına dair gerekçe, örgütteki durumu ve katıldığı fiiller itibariyle bu sanık hakkında da aynen varit olduğundan T.C.K.nun 59. maddesinin uygulanmasının isabetli ve adalete daha yaklaştıracı olacağı kanaatine varılmakla hükmün sanık vekillerinin bu noktaya matuf itirazına atfen Bozulmasına..." denilmektedir.

T.C.K.nun 59. maddesinin tatbik edilip edilmemesi hususunun iyice anlaşılıp vuzuha kavuması için, sanıkların kişisel durumları ile T.H.K. Cephesinin eylemlerindeki faaliyetlerine kısaca değinmekte yarar görülmektedir. Esasen bunlar mahkemece kabul edilmiş ve Yargıtay tetkikinden geçerek sübutu kesinleşmiş olan maddi vakialardır.

Türkiye'deki anarşik eylemleri yürütmek bu cümleden olarak Banka soymak, adam kaçırmak, taşıt gasbetmek ve adam öldürmek şeklindeki fiillerin politik ve ideolojik hedefi; silâhlı gruplar teşkil ederek Devlet Kuvvetlerine karşı koymak, zaafa uğratmak, toplum içerisinde anarşi ve terör yaratmak, kamuoyunu panik ve güvensizliğe sevk etmek ve böyle bir ortam içerisinde ihtilâl yaparak Marksist-Leninist bir rejim kurmaktır.

Bu gayenin tahakkuku içinde disiplinli bir örgütün kurulması öngörülmüştür. İşte T.H.K.Partisi ve T.H.K.cephesi bu maksatla meydana getirilmiş illegal bir kuruluştur. Bu kuruluşun; Mahir ÇAYAN, Ertuğrul KÜRKCÜ, Yusuf KÜPELİ, Münir AKTOLGA, Sinan Kazım ÖZÜDOĞRU, Hüseyin YAVUZ, Hüdaı ARIKAN, Hüseyin CEVAHİR, Bingöl ERDÜMLÜ ve Ulaş BARDAKÇI genel komitesini; Mahir ÇAYAN, Ertuğrul KÜRKCÜ ve Yusuf KÜPELİ mezkûr partinin Merkez Komitesini teşkil etmişlerdir.

T.H.K.Cephesi isimli vurucu ve ihtilâlcı güçlerin teşkil ettiği bu kuruluşunda iki çeşit üyesi vardır; Birincisi T.H.K.Partisi mensuplarıyla bunların cephe üyeliği sıfatını verdikleri Necmi DEMİR, Kamil DEDE, Necati SAĞIR, Rüçhan MANAS, İlkay DEMİR, Ömer GÜVEN, Ömer Erim SÜERKAN, Kadriye DENİZÖZEN, İrfan UÇAR, Ziya YILMAZ, Oktay ETİMAN, Öğuz ETCİ, Saffet ALP, Nazan ALP ve İlyas AYDIN gibi kişiler; İkinci çeşit üyesi ise, cephe üyeliği sıfatı tevcih edilmemiş olmakla beraber cephe tarafından yürütülen eylemlere iştirak ettirilerek cephe üyeliği sıfatının verilmesi için tecrübe edilen militanlardır.

Örgütün esas gayesi, Türkiye'de müesses Anayasa düzenini silâh zoruyla yıkıp Marksist-Leninist bir rejimin kurulmasını sağlamaktır. Bunun için yapılacak her türlü soygun ve hatta cinayet mübahtır. Sanıkların bu maksatla uyguladıkları metod T.H.K.Parti ve T.H.K.Cephesinin tüzük ve ilkeleeri; Karl Marks, Engels, Lenin, Stalin, Mao -Tst-Tung, Gastro ve Che-Güevera gibi komünist teorisyen ve diriyanlarının uygulamış oldukları sistemlere tamamen uyan bir sistem şeklinde tecelli etmektedir.

Sanık Kamil DEDE'nin T.H.K.Cephesinin üyesi olarak bazı eylemlerde yerini aldığı görülmektedir. Marksist-Leninist olduğunu, bilimsel sosyalizmi benisediğini, Türkiye'nin de ancak bu yolda kalkınabileceğini söyleyen sanık Kamil DEDE toplumda ceryan eden her türlü tabii ve sosyal olayları diyalektik fekkefe açısından görmektedir.

Sanık Kamil DEDE bu ideolojik maksatlarına vasıl olabilmek için örgütün kuvvetlenmesini temin zımında ekonomik kaynaklar sağlamak maksadıyla bazı eylemlere giriştiklerini ve bu meyanda, Mahir ÇAYAN, Hüseyin CEVAHİR, Ulaş BARDAKÇI, Oktay ETİMAN ile birlikte verdikleri karar gereğince Erenköy T.Ticaret Bankasını 15 Mart 1971 günü soymuşlardır. Soygundan bir gün evvel Ulaş BARDAKÇI tarafından Ankara'dan çalınıp getirilen Anadol

marka araba ve yine Ulaş BARDAKÇI ve arkadaşı tarafından İstanbul'dan çalınan bir Amerikalıya ait Chevrolet marka araba banka civarında kaçışa en müsait yerlere yerleştirilmiştir. Soygun günü Ulaş BARDAKÇI otomobili çalıştırır vaziyette beklerken Ziya YILMAZ da Banka civarında gözcülük yapmaktadır. Oktay ETİMAN ve sanık Kamil DEDE'de otomatik silahlar, Mahir ÇAYAN, Hüseyin CEVAHİR de tabanca olduğu halde bankaya girilerek banka personeli tehditle tesirsiz hale tirililip veznedeki 14.449.-lira gasbedilerek hazır olan Chevrolet marka araba ile diğer müsait bir yerde park edilen Anadol marka arabanın yanına gidildiği ve Amerikalının arabası benzin dökülerek ateşe verildikten sonra Anadol marka araba ile hadise mahallinden uzaklaştırıldığı anlaşılmıştır. Sanık Kamil DEDE, Ulaş BARDAKÇI ve Oktay ETİMAN Erenköy'deki Tenis Apartmanına diğerleri de Şişli'deki İybay Apartmanına gitmişlerdir. Tenis Apartmanında Rüşçühan MANAS'ın yanında para sayıldıktan sonra ertesi gün para, Şişli İlbay Apartmanında bulunan Mahir ÇAYAN ve arkadaşlarına teslim edilmiştir.

Bu soygundan sonra örgüte daha fazla maddî olanak temin etme çareleri ve bu maksatla fidye için adam kaçırılması düşünülmüştür.

Sanık Kamil DEDE, Mahir ÇAYAN, Ulaş BARDAKÇI, Hüseyin CEVAHİR, Oktay ETİMAN 4 Nisan 1971 günü Mete HAS'ın kaçırılmasına karar vermişlerdir. Kararlaştırılan gün sanık Mahir ÇAYAN, Hüseyin CEVAHİR, Ulaş BARDAKÇI Mete HAS'ın evine girmişler, Kamil DEDE, Oktay ETİMAN'da apartman civarında, Mete HAS'ın eve gelmesini beklemişler ve geldikten sonrada Mete HAS ve Talip AKSOY'u alarak Erenköy'deki Tenis Apartmanına getirmişlerdir. Sanık Kamil DEDE ve Ziya YILMAZ (yüzü örtülü) 400.000.- lira fidye alınıncaya kadar mağdurları Kamil DEDE'nin elindeki 40 mermi alan otomatik tabanca ile tehdit altında tutmuşlardır. Fidyeye alındıktan sonrada mağdurlar sanıklar tarafından munasip bir yerde serbest bırakılmışlardır. Fidyeye verilmediği takdirde kaçırılanların öldürülmesi planlanan olayda tamamen ideolojik maksat ve gayesinin hakim olduğu, Anayasa nizamını yıkararak yerine Marksist-Leninist bir düzen kurmaya matuf olan T.H.K.Partisi ve T.H.K.Cephesinin silah ve karargah temini gibi ihtiyaçlarını gidermeye yarayacak maddî olanak sağlamak için tertiplendiği gerek sanıkların ve gerekse tanıkların beyanı ile anlaşılmıştır.

Sanık Kamil DEDE kanunsuz eylemleri sebebiyle tutuklanmış olan örgüt mensuplarını kartarmak, şartları yerine gelmediği takdirde öldürülmek üzere İsrail Başkonsolusu Efraim ELROM'un kaçırılması için örgütün diğer mensupları (Mahir ÇAYAN, Yusuf KÜPELİ, Ertuğrul KÜRKÇÜ, Hüseyin CEVAHİR, Ulaş BARDAKÇI, Oktay ETİMAN ve Ziya YILMAZ) ile birlikte alınan karara iştirak etmiş ancak 17 Mayıs 1971 tarihinde yapılan kaçırılma fiiline iştirak edememiş yerine Necmi DEMİR'in dahil olduğu anlaşılmıştır.

Sanık Necmi DEMİR'de ideoloji bakımından ve Türkiye'de ihtilal yolu ile, mevcut Anayasa ile müesses nizamı yıkip yerine Marksist-Leninist bir düzen kurmak yönünden sanık Kamil DEDE'nin paralelindedir. Bu maksadın tahakkuku için kurulmuş bulunan T.H.K.Cephesinin faal bir elemanıdır. Bu sıfatla Anayasayı ihlale yönelen faaliyetlere iştirak etmiştir.

Sanık Mahir ÇAYAN karargahını Ankara'dan İstanbul'a naklettikten sonra, Necmi DEMİR örgütün diğer mensuplarıyla irtibat kurmak ve birlikte çalışmayı temin etmek hususunda büyük gayretler sarfetmiştir. Bu gayretler cümlesinden olarak sanık Ö.Erim SÜERKAN'ı Mahir ÇAYAN'ın oturduğu Topağacıdaki eve götürerek beraberce (Mahir, Necmi) Dev-Genç içinde görüş ayrılıkları ve ideolojik farklar üzerinde; Sanık Ömer GÜVEN'i Mahir ÇAYAN'ın yanına götürerek 12 Mart muhtırası üzerinde görüşmelerini; Sanık Necati SAĞIR'ın saklanması temin için Yzb. İlyas'ın evine götürdüğü ve kendisine

ESAS NO. : 1972/48
KARAR NO. : 1972/48

İlbay apartmanının adresini vererek Necati'nin İlbay Apartmanına gelmesini ve oradaki örgüt mensuplarıyla konuşmasını sağladığı anlaşılmıştır. Ayrıca sanık Necmi DEMİR, T.H.K.Cephesinin üye ve militan kadrosunu genişletmek içinde gayret göstermiştir. Filhakika sanık Ö.Erim SÜERKAN, Ömer GÜVEN, Necati SAGIR ve İlkay DEMİR'in T.H.K.Cephesine üye olabilecek nitelikte kişiler olduğunu Mahir ÇAYAN ve diğer yetkililere söyleyerek bu kişilerin cepheye üye olmaları hususunda gayret safetmiştir. Keza, bunlara silah temin etmek, naklettirmek ve evlerinde gizlemelerini sağlamak suretiyle örgüte hizmet etmek faaliyetleri içinde olduğu göstermektedir.

Sanık Necmi DEMİR, kanunsuz eylemleri sebebiyle muhtelif cezaevlerinde bulunan ihtilalcilerle örgütün irtibatını temin etmek ve bunlar para yardımıyla bulunmak faaliyetlerini de göstermiştir. Bu nedenle sanık Ömer GÜVEN'e 10.000.- lira vermiş, Ömer GÜVEN'de bu paranın 2.000.- lirasını sağmalcılar cezaevinde bulunan Zeki ve Ferudun ŞAKAR isimindeki ihtilalcilere verilmek üzere Kadriye DENİZÖZEN'in evinde Ömer SÜERKAN'a teslim etmiş olduğu adı geçen sanıkların ve Ziya YILMAZ'ın ifadesinden anlaşılmıştır.

Sanık Necmi DEMİR, İdeolojik maksat ve gayelerinin tahakkuku için kurulan T.H.K.P. ve T.H.K.Cephesinin ruçuşlarına muhtevi amblemi çini mürekkeple ve düzgün bir şekilde yazması için Kadriye DENİZÖZEN'e vermek suretiyle örgüte hizmette bulunmuştur.

Adam kaşıma olaylarının toplam üzerinde yarattığı psikolojik etkiler sebebiyle büyük bir özellik taşıdığını bilen ihtilalciler Talip AKSOY ve Mete HAS'ın kaçırılmasından sonra diplomatik sıfatı olan İsrail Başkonsolosu Efraim ELROM'un kaçırılmasına Mahir ÇAYAN, Yüsun KÜPELİ, Ertuğrul KÜKÇÜ, Hüseyin CEVAHİR'li ve bilhahare Ulaş BARDAKÇI Oktay ETİMAN, Kaiml DEDE ve Ziya YILMAZ'ın iştirak ettiği iki defa yapılan toplantıda karar verilmiştir. Başkonsolosun kaçırılmasıyla ilgili ihzari işlemleri yapılması sanık Necmi DEMİR'e verilmiştir. Sanık, İlkay DEMİR ve Kadriye DENİZÖZEN'le işbirliği kurmak ve onlara direktifler vermek suretiyle Başkonsolosun evine gidiş geliş saatlerini tesbit etmiştir. Ayrıca Başkonsolosun kaçırılmasında bir eşya nakli süsü vermek için lazım olan hurcu İlkay DEMİR'le birlikte temin etmiştir.

Sanık Necmi DEİR, Başkonsolosun kaçırılmasını müteakip götürüleceği H marat Apartmanının penceresinden arkadaşlarının takip edilip edilmediğini gözetlemek üzere İlkay DEMİR'i görevlendirmiştir. Kendisinde Mahir ÇAYAN, Ulaş BARDAKÇI, Oktay ETİMAN, Hüseyin CEVAHİR ve Ziya YILMAZ la birlikte Başkonsolosun kaçırılmasına bilfiil iştirak etmiştir.

Küçükösat Ziraat Bankası soygunundan sonra İstanbul'a göç ederek giriştikleri eylemler bakımından sanık Kamil DEDE ve Necmi DEMİR'in durumları özellik arz etmektedir.

Mahir ÇAYAN'ın lideri bulunduğu T.H.K.P.nin Merkez Komitesi ve Genel Komite şeklinde vücut bulan her iki kademede, sanık Kamil DEDE ve Necmi DEMİR üye olmamakla beraber bu kademelerde verilen kararların icra safhasında bazı emirleri ifa ettikleri görülmektedir.

Örgütün giriştiği bir çok eylemlerden, sanık Necmi DEMİR'in sadece İsrail Başkonsolosu Efraim ELROM'un kaçırılması olayının gerek ihzari safhasında gerekse eylem safhasında mevcut olduğu, diğerlerine ise iştirak etmediği sübuta ermiştir. Şartlar yerine getirilmediği için Başkonsolosun öldürülmesiyle ilgili eylem içinde ise her hangi bir faaliyetinin mevcut olmadığı da anlaşılmıştır.

Keza Kamil DEDE, örgütün yürüttüğü bu eylemler içerisinde İstanbul Erenköy T. Ticaret Bankası soygunu, Mete HAS ve Talip AKSOY'un kaçırılması olayında görev almıştır. Her ne kadar İsrail Başkonsolosu Eiraim ELROM'un kaçırılması kararına iştirak ettiği anlaşılmakta isede bu eyleme fiilen katılmadığı gibi Başkonsolosun öldürülmesi safhasında da her hangi bir faaliyeti tesbit edilmemiştir.

Askeri Yargıtay Daireler Kurulunun 24.4.1972 gün ve 972/28-30 sayılı kararı ile "suça tesir eden objektif hallerin diğer bir deyimle sanıkların fiillerinin vehamet dereceleri göz önünde bulundurulmak suretiyle..." takdiri tahfif sebebinin mevcut olup olmadığının takdiri gerekeceği saptanmıştır.

Anayasa düzeninin tehdit, tağyir veya ilgasına yönelen ve T.H.K. Partisinin icrasına karar verdiği bütün eylemlere sanık Kamil DEDE ve Necmi DEMİR'in yukarıda izah edildiği veçhile iştirak etmedikleri, iştirak ettikleri eylemlerde de lider durumunda olmayıp verilen emri icra eden cephe üyesi vasfındadırlar.

Bu sebeple Mahir ÇAYAN'ın başında bulunduğu T.H.K. Partisi Merkez Komitesinin icrasına karar verdiği eylemlerin tamamı nazarı itibare alınmak suretiyle sanıkların fiili değerlendirildiğinde; Bu iki sanığın eylemlerinde ideolojik maksatlarla işlenen suç itibarıyla yaratılan tehlikenin ağırlığı ve kesafeti yönünden ve fiillerin vehamet dereceleri bakımından büyük farklılık arzelmekte ve mümâileyhlerin fiili daha az vahim olduğu anlaşılmaktadır.

Bu itibarla sanık Kamil DEDE ve Necmi DEMİR'in, Mahir ÇAYAN'ın lideri bulunduğu T.H.K. Partisinin icrasına karar verdiği eylemlerin tamamında bulunmamak suretiyle işledikleri fiillerinde, varlığında şüphe edilmeyen farklılık ve hafiflik hususunun sanıklar lehine takdiri tahfif sebebi olarak takdir edilmesi gerekirken bu hususta zuhul edilerek T.C.K.nun 59. maddesinin tatbik edilmemesinde isabet görülmemiştir.

N E T İ C E : Yukarıda izah edilen sebepler muvacesesinde :

Kollektif suçlarda sorumluluğun sonuca etki derecesiyle değerlendirilmesi gerektiğini de kapsayan, Askeri Yargıtay 4. Dairesinin, İstanbul Sıkıyönetim 3 Nolu Askeri Mahkemesinin 27.12.1971 gün ve 971/26-37 sayılı mahkûmiyet hükmünün, sanık Kamil DEDE ve Necmi DEMİR'le ilgili bozma kararında isabet bulunduğu anlaşılmakla Askeri Yargıtay Başsavcılığının varid ve kabule şayan görülmeyen itirazının As. Mah. Krlş. ve Yrg. Us. K. nun 224. maddesine tevfi kan REDDİNE ve sanık Kamil DEDE bakımından Üyelerden Hakim Albay A. ÜLGENER, Hakim Albay Y. YÜCEDAĞ, Hakim Albay H. TAVUKÇUOĞLU, Hakim Albay H. ERKAN; Sanık Necmi DEMİR bakımından da Üyelerden Hakim Albay A. ÜLGENER, Hakim Albay Y. YÜCEDAĞ, Hakim Albay H. TAVUKÇUOĞLU'nun muhalefetine binâen EKSERİVEYLE 7.7.1972 tarihinde karar verildi.

BŞK.	ÜYE	ÜYE	ÜYE	ÜYE	ÜYE
Hak. Tuğg.	Hak. Alb.	Hak. Alb.	Hak. Alb.	Hak. Alb.	Hak. Alb.
H. GÜRSEL	F. SİRER	M. UNUULU	A. TUZEMEN		İÇGÖŞKUN
ÜYE	ÜYE	Üye	Üye	Üye	Üye
Hak. Alb.	Hak. Alb.	Hak. Alb.	Hak. Alb.	Hak. Alb.	Hak. Alb.
S. KIRIŞOĞLU	A. ÜLGENER (Muhalif)	A. AKÇA	Y. YÜCEDAĞ (Muhalif)	H. TAVUKÇUOĞLU (Muhalif)	Z. SARAÇ
Üye	Üye <i>Dede, Demir</i>	Üye	Üye <i>Dede, Demir</i>	Üye <i>Dede, Demir</i>	ÜYE
Hak. Alb.	Hak. Alb.	Hak. Alb.	Hak. Alb.	Hak. Alb.	Hak. Alb.
N. DARIÇIOĞLU	F. MARSAN	H. ERKAN (Muhalif)	H. YAVUZEL	F. İLBERCİ	S. TUZUN

ASLININ AYNIDIR.

Dede

MUHALEFET ŞERHİ

İstanbul 3 Nolu Sıkıyönetim Mahkemesince müttehaz 27.12.1971 tarih 1971/26-37 sayılı hükümle, Marksist-Leninist bir jeriş getirmek gayesiyle mevcut Anayasa nizamını yıkmaya teşebbüs suçundan T.C.K. 146/1 Md. gereğince ölüm cezasına mahküm edilen Kamil DEDE ve Necmi DEİR haklarındaki kararın, T.C.K. 59. maddesinin uygulanmasıyla cezaların müebbet ağır hapis cezasına çevrilmesini temin zımında zikredilen kararın, adı geçen iki sanık hakkında Bozulmasına mütedair 4. Dairenin 13.6.1972 gün 1972/118-184 sayılı kararına Başsavcılıkça yapılan itiraz üzerine Başsavcılık itirazının Reddine 4. Daire kararının kabulüne ve bidayet mahkemesi kararının Bozulmasına dair bulunan Daireler Kararına aşağıdaki sebeplerle muhalifim.

1. Sıkıyönetim Mahkemesinin kararında ve A.Yargıtay Başsavcılığının itiraznamesinde belirtildiği gibi, Her iki sanık hakkında T.C.K. 59 ncu maddesinin uygulanmasının gerektiren ne fiillerinden ve nede şahıslarından neşet eden herhangi bir sebep mevcut değildir. Bu konuda öncelikle takdir yetkisini haiz hüküm mahkemesi takdiri tahfif sebebi bulunmadığı için böyle bir uygulamaya hakli olarak gidememiştir.

2. Bozuya giden 4. Dairenin kararında T.C.K. 59. Md.nin uygulanması için öne sürülen sebepler ceza hukuku prensiplerine uygunluk göstermemekte, Bu kararda çelişkiler mevcut bulunmaktadır. İsnat olunan ve kabul edilen suçun eylemleri olan Banka soymak, adam kaçırmak, fidye almak ve kaçırılan adamları öldürmek şeklindeki fiillerin icrasına katılan ve kararına iştirak eden her sanığın ceza kanuna göre kişisel sorumluluklarına göre hüküm verildiği ve buda daire kararın da esasta kabul edildiği halde, T.C.K. 59. Md.nin uygulanmasına sebep gösterilirken sanıkların T.H.K.P. ve T.H.K.C. içindeki hiyerarşik durumları esas alınmış partinin ve cephenin genel yönetiminde bulunmadıklarından haklarında takdiri tahfife gidilmesi kararlaştırılmıştır. Burada Parti veya Cephe bulunmasa dahi, her eylem başlıbaşına T.C.K. 146/1 Md.nin şümülüne girdiğinden muhayyel bir parti veya cephe yönetici durumunda bulunmak veya bulunmamak netice tesir icra edemez. Çünkü yargılananlar hayali hükmü şahsiyet değil, Hakkiki şahıslardır. Eylemlere katılan sanıkların neticeye müessiriyetlerine göre T.C.K. 59 Md.nin uygulanması gerektiği görüşündede bir isabet olamaz. Zira her eylem neticeye götürücü mahiyettedir.

3. Kamil DEDE : Hüküm mahkemesince ve 4. Dairete kabul edildiği gibi:

a. 15 Mart 1971 İstanbul Erenköy T.Ticaret Bankası soygununa elinde otomatik tabanca ile katılmıştır.

b. Mahir ÇAYAN, ULAŞ BARDAKÇI, Hüseyin CEVAHİR ve Oktay ETİMAN' la birlikte fidye karşılığı, fidye verilmediği takdirde öldürme kararile Mete HAS ve Talip AKSOY'un kaçırılması eylemine katılmış 400 bin lira fişye alınmıştır.

c. Öldürme peşin kararile İsrail Başkonsolosu Efraim ELROM'un kaçırılması kararına katılmış, eylem bir gün öne alınınca kendisine haber berilmediğinden son icraata katılamamıştır.

NECMI DEMİR :

a. İsrail Başkonsolosu Efraim ELROM'un kaçırılması kararına katılmış kaçırma planlarını yapmış karısı İlkay DEMİR ve Kadriye DENİZÖZEN ide emir ve talimat vererek hazırlık safhasında ve sonra çalıştırmıştır. Öldürülmesinde rolü ve iradesi mevcuttur.

ESAS NO. : 1972/48

KARAR No. : 1972/48

b. T.H.K.Cephesinin büyütülmesi, genişletilmesi için militan temininde önemli faaliyetlerde bulunmuştur.

c. Örgütün önemli irtibat ushlerini ve ceza evlerindeki ihtilalcilere maddi yardım faaliyetlerini yürütmüştür.

Eylemleri kısaca yukarıya çıkarılan iki sanığın durumları, benzer olaydaki cezaları infaz edilen diğer sanıklarla mukayese edildiğinde bunların lehine uygulamayı mücip bir hal olmadığı gibi aksine bu iki sanığın, Mahir ÇAYAN ve arkadaşlarının masum bir kızı iki gün ölüm tehdidi altında tutan, Mete HAS ve Talip AKSOYU keza günlerce ölüm tehdidi altında yaşatan tamamen masum Başkonsolosu feci şekilde öldüren, ceza evinden firarı müteakip kızıldere köyünde 3 masum yabancı teknisyeni kolları kıpırdamadan öldüren komünist kanlı çeteye mensup bulunmaları algılarına teşdit sebebi teşkil eder. Bu hale göre ahlaki durumları açıkça görülen ve bilinen sanıklar lehinde en ufak bir sebep yoktur.

4. İzah olunan bu sebeplerle ve gerekçesinde mükemmelen açıklandığı gibi, hüküm mahkemesi kararı ve Başsavcılık itirazı tamamen isabetli kanuni, Daire kararı ise hatalı bulunduğundan bu iki sanık hakkındaki daire kararının kabulüne başsavcılık itirazının Reddine ve Sıkıyönetim Mahkemesi kararının Bozulmasına dair Daireler Kurulu kararına muhalefet zorunluğunu doğmuştur. Bu karar, aynı davada aynı derecede suçlu Ziya YILMAZ hakkındaki kararın Onanmasına Başsavcılık itirazının kabulüne ve 4. Daire kararının kaldırılması hakkındaki Daireler Kurulu kararında çilişiklik arz etmektedir.

Bu bakımdan Daireler kurulu kararına muhaléfim.

(imza)

Üye

Hakim Albay

Yaşar YÜCEDAĞ

ASLININ AYNIDIR.

MUHALEFET ŞERHİ

Sanık Kamil DEDE ile Necmi DEMİR haklarında T.C.K.nun 59.maddesinin uygulanmasına ilişkin Daireler Kurulu kararına muhalefet sebeplerimiz :

İstanbul 3 Nolu Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi tarafından ittihaz olunan 27.12.1971 gün ve 1971/26-37 Esas ve Karar sayılı hükümde;

Aynı gruba dahil bir kısım sanık hakkında T.C.K.nun 146/1.maddesi gereğince ölüm cezası tayin edildiği halde, bu sanıkların eylemleri diğerleri ile kıyaslanarak bunların eylemlerinin kollektif netice içerisindeki payları dikkate alınarak bunlardan bir kısmı hakkında T.C.K.nun 59.maddesi uygulanmak suretiyle ölüm cezaları müebbed ağır hapse tahvil edilmiş, itiraza konu teşkil eden Kamil DEDE ve Necmi DEMİR haklarında da yine aynı takdir ölçülerine dayanılarak T.C.K.nun 59.maddesinin uygulanmaması öngörülmüştür.

Filhakika doktrinde genel olarak takdiri tahfif sebebinin bulunup bulunmadığının tayininin davanın esasına bakan hüküm mahkemesine ait bir yetki olduğu belirtilmekle beraber uygulamada bu takdir hakkının mutlak olmadığı kabul edilmekte ve Yargıtayın denetimine tabi tutulmaktadır. Ancak mahkemenin bu takdirinde aşikar bir hata yahut zaaf ve tezad bulunmadıkça müdahale edilmemesi görüşüne de yer verilmektedir.

Buna rağmen; 4. Dairenin konu ile ilgili kararında T.H.K.P. ve T.H.K.Cephesi elemanlarından olan sanıkların münferit ve müstakil timler halinde değil, hiyerarşik görütü veren örgütsel bir çalışma sistemini uyguladıkları, örgüt içindeki lider ile Merkez ve Genel Komite üyeleri dışında diğerlerinin karar alma yetkisi olmadığı belirtilerek bu iki sanığın da ne lider, ne Merkez Komitesi ve ne de Genel Komite üyesi olmadıklarından sevk, idare ve karar alma yetkisinden yoksun bir eleman durumunda oldukları dikkate alınarak, benzer olaylardaki sanıkların eylemleriyle kıyaslama yapılarak bunlar hakkında da T.C.K.nun 59. maddesinin uygulanmasının isabetli ve adalete daha yaklaştıracı olduğu iler sürülmüş isede, incelenen dosyaya göre bu iki sanığın da örgütün karar mevkiinde oldukları ve nitekim İsrail Başkonsolosu Efraim ELROM'un kaçırılması ve şartlar yerine getirilmediği takdirde öldürülmesi hususundaki karara her iki sanık da iştirak ettiği gibi (dosya 1 Sayfa 45,210,228, Dosya 9 Sayfa 123,138,154,157,163) Mete Has ve Talip AKSOY'un kaçırılması ve şartlar yerine getirilmediği takdirde öldürülmeleri hususundaki karara da yine Kamil DEDE'nin katıldığı ve ayrıca bu sanığın Mete HAS ve Talip AKSOY'un kaçırılmasına ve Erenköy T.Ticaret Bankasının soyulmasına da bizzat iştirak ettiği, Necmi DEMİR'in ise Efraim ELROM'un kaçırılmasına iştirak ettiği gibi karıcı İlkay DEMİR'i de bizzat vazifelendirdiği ve ayrıca üyesi bulunduğu T.H.K.Cephesinin üye ve militan kadrosunu genişletmeye çalıştığı (Dos.1 Sayfa 28,53,138,197,253 Dos.9 Sayfa 123,208,216,217) sabit bir keyfiyet olup Güney Amerikalı komünist Carlos MARIGHELLA'nın metod ve taktiklerini benimsemiş olan sanıkların bu eylemleri, memlekette büyük bir terör havası yaratması itibarıyla aynı gruba dahil diğer sanıkların eylemlerine nazaran ulaşılmasını arzu ettikleri neticeye en yakın aşamalar olduğunda şüphe ve tereddüt etmemek lazım gelir. Kaldığı, bu sanıkların yukarıda işaret edildiği üzere 4. Dairenin kabulü hilafına T.H.K.Cephesinin karar alma yetkisine sahip birer üyesi olduğu da dikkate alındığı takdirde bunların fiili ve şahsi durumlarının benzer olaylardaki emsallerine nazaran daha ağır olduğu aşikar bulunduğu cihetle, bunlar hakkında T.C.K.nun 59.maddesini uygulamayan mahal mahkemesinin kabul ve takdirinde bir zaaf ve tezad görmediğimizden Daireler Kurulunun itirazi red eden ekseriyet kararına muhalifiz.

ASLININ AYNIDIR

-12-

ÜYE
Hakim Alb.
A.ÜLGENER

ÜYE
Hakim Alb.
H.TAVUKÇUOĞLU

MUHALEFET ŞERHİ : Türkiye Halk Kurtuluş Partisi adı altında faaliyet gösteren müteaddit kişilerin Anayasayı ihlal suçundan İstanbul Sıkıyönetim K.lığı 3. Numaralı Askeri Mahkemesince yapılan yargılamaları sonunda :

Sanıklardan Kamil DEDE, Necmi DEMİR, İlkey DEMİR, Kadriye DENİZ-ÖZEN ve Rüçhan MANAS'ın fiileri T.C.K.nun 146/1 maddesine uygun müta-lea ecilerek sözü geçen madde uyarınca idam cezası ile mahkûmiyetlerine karar verilmiş; ancak İlkey DEMİR, Kadriye DENİZÖZEN ve Rüçhan MANAS hak-larındaki ölüm cezası, aynı "Sanıklardan İlkey DEMİR, Kadriye DENİZÖZEN ve Rüçhan MANAS'ın fiillerinin mahiyeti ve durumları ve özellikle T.C.K.nun 146/1 nci maddesinin ihlalini teşkil eyleyen kollektif netice içindeki oranları nazara alınarak" gerekçesi ile T.C.K.nun 59 ncü mad-desi uyarınca müebbet ağır hapis cezasına çevrilmiştir.

Mahkemenin iş bu kararını temyizden tetkik eden Askeri Yargıtay 4 ncü Dairesi ".... örgütün lideri ve sevki idare ve karar elemanları gibi bütün eylemlere de karışmamış olduğuna, ayrıca Askeri Yargıtay Daireler Kurulunun kararlarında bu tür kollektif suçlarda sorumluluğun sonuca etki derecesi ile orantılı biçimde değerlendirilmesi gerektiği istihad edilmiş bulunduğuna; halbuki sanığın yukarıda açıklanan eylem-lerinin ise başlı başına sonucu etkileyecek bir nitelik göstermediği-ne ve Askeri Yargıtay Daireler Kurulunun T.C.K.nun 59 ncu maddesinin uy-gulanması gerektiği, kararlaştırılan benzer olaylardaki sanıkların eylemleri ile yapılan kıyaslamaya bu sanık hakkında mahkemece, T.C.K.nun 59 ncu maddesinin uygulanmasının isabetli ve adalete daha yaklaştıracı olacağı kanaatine varıldığından....." gerekçesine istinaden sanıklardan Kamil DEDE hakkındaki hüküm, sanığa T.C.K.nun 59 ncu maddesinin uygulan-masının kanuna aykırılığından bahisle bozulmuş ve bu Daire hükmüne kar-şı sadece bu yönden itirazda bulunulmuştur.

T.C.K.nun 59 ncu maddesinin uygulanıp, uygulanmaması hususunun mah-kemelerin takdir haklarına mevdu bir keyfiyet olduğunda şüphe bahis konusu değildir. Bu ahvalde ise Yargıtayın kontrolünün ancak, bu tak-dir hakkının kullanılmasında bir zaaf olup; olmadığı yönünden alacağı her türlü izahattan varestedir.

Fiil Mahkemesince ölüm cezasına çarptırılan sanıklardan İlkey DEMİR, Kadriye DENİZÖZEN ve Rüçhan MANAS haklarındaki ölüm cezasının, müebbet ağır hapis cezasına çevirirken mahkemece gösterilmiş bulunan sebeplerin mahiyetinden, muayyen bir gaye için teşekkür edip, gaye-lerine müteveccih bazı eylemlerde bulunan illegal bir örgütün namına hareket etmiş olan sanıkların fiileri arasında bir kıyaslama yapılarak sanık Kamil DEDE'nin fiilleri diğerlerine oranla daha vahim talakki edilerek, bu sanık hakkında T.C.K.nun 59 ncu maddesinin uygulanmasına lüzum görülmemiştir.

İtiraz konusu 4 ncü dairenin bozma sebepleri, Mahkemenin bu takdir hakkını kullanırken zaafa düştüğünü izaha kafi objektif esaslara da-yanmamaktadır. Söyleki :

Evvela benzer olaylar sebebiyle sanıkların eylemleri ile yapılan kıyaslama neticesi varılan sonuç, Daireler Kurulunun emsal kararlarına uygunluk teşkil etmemektedir.

Aynı gaye için teşekkür etmiş ve aynı nitelikte eylemlerde bulunan Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu mensupları ilan Deniz GEZMİŞ ve arkadaş-ları haklarında fiil mahkemesince tesis olunan mahkûmiyet hükmününün 2 nci Daire tarafından yapılan tetkikinde: T.C.K.nun 59 ncü mad'esinin uygulanıp, uygulanılmaması bakımından, kollektif şekilde işlenen su-çun cezası sabit ceza ise, sanıkların fiillerinin mahiyetine göre sa-nıklarda ayırım yapılması zaruri olup, fiile ve faile en uygun ve en

adil cezanın verilmesi prensibinin yerine getirilmesi ancak T.C.K. nun 59 ncu maddesi ile mümkün olabileceği düşüncesinden hareketle birden fazla eylemlere iştirak eden sanıklarla, bir eyleme iştirak eden sanıkların fiillerinin aynı olarak kabulü anılan maddenin maksadına aykırı düşeceği kanaati ile, sadece bir eyleme iştirak etmiş olanlar hakkında bu maddenin uygulanmaması kanuna aykırı olduğundan hükmün bozulması üzerine, fiil mahkemesinin eski kararında ısrar etmesi nedeniyle keyfiyet Daireler Kurulunda müzakere edilerek 24.4.1972 gün ve 1972/28-30 sayılı kararında; dairenin bozma gerekçesi benimsenerek, aynı " Sanıklardan Deniz GEZMİŞ, Hüseyin İNAN ve Yusuf ASLAN'ın eylemlerine nazaran mevcudiyeti anlaşılan farklılık ve hafiflik hususunun bu sanıkların lehine takdiri tahfif sebebi olarak takdir edilmesi icap eder." şeklindeki gerekçe ile aynı görüşü açıklamıştır. Daireler kurulunun bu kararına konu olan olayda Deniz GEZMİŞ, Yusuf ASLAN ve Hüseyin İNAN dışındaki, haklarında lehine takdiri tahfif sebebi kullanılması uygun mütalea edilen sanıklar tek eyleme iştirak etmiş olanlardan bulunması gerçeği karşısında, Erenköy Ticaret Bankası soygununa, Mete HAS ve Talip AKSOY'un fiyeye karşılığı kaçırılması olayına bizzat iştirak eden, Efraim ELROM'un kaçırılması, istenilen şartlar yerine getirilmediği takdirde öldürülmesi kararına katılan, ancak kaçırılma olayına, kaçırılma gününün değiştirilmesi sebebiyle kendisine haber verilememesinden dolayı olaya iştirak edememiş olan Kamil DEDE'nin de aynı atıfete mahzar görülmesi, 4 ncü Dairenin, Daireler Kurulunun emsal olaylarla yaptığı kıyaslamadan doğru sonuca varmadığı neticesini doğurmaktadır.

Diğer yünden sanığa T.C.K. nun 59 ncu maddesinin uygulanması gerektiği sebeplerinden biri olan " sanıkların eylemleri ise başlı başına sonucu etkileyecek nitelikte görülmemesi" dir.

Bu görüş kararın esası ve fiillerin hukuki değerlendirilmesindeki prensip ile çelişki halindedir. 4 ncü Daire Kararında da açıklandığı gibi, sanıklar ve aynı gayeye yönelmiş diğer örgütlerin mensupları adeta beynelmül bizi susul ve taktikleri kullanmakta olup, değerlendirmede eylemler tek tek olarak değil de tüm olarak nazara alınmalıdır. Bu durum karşısında tek tek eylemlerin sonucu etkileyecek nitelikte olamayacağı aşikardır. Bu nedenle bu durumun 59 ncu maddesinin uygulanma sebebi olarak kabulü, maddenin maksat ve ruhuna aykırı olacaktır.

" Örgüt'ün lideri bulunmaması veya örgütün genel komitesi ile Merkez komitesinde görev alınmamış" olması haline gelince: T.C.K. nun 59 ncu maddesinin uygulanmasında sebep olarak kabulü, ancak liderler ve örgütlerin belli başlı organlarında görev alanlar hakkında T.C.K. nun 146/1 ncu maddesine tevfiyat (Ölüm cezası) verilebilir şeklinde, kanunun maksadına aykırı bir netice doğurur. Esasen T.C.K. nun 146/1 ncu maddesi, örgütlenmeye değil, uygulanan eylemlere tatbik olunan bir hükümdür. Bu itibarla esas olan eylemler olup; kanun, bu maksatla örgütlenmeyi ayrı maddelerde hükme bağlamıştır. Kaldı ki Kamil DEDE, aynı örgütün, savaşçıların toplandığı Türkiye Halk Kurtuluş Cephesinin üyesi bulunmaktadır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, mahkeme hükmünün isbatlı bulunduğu; gösterilen sebeplerin, taktir hakkının kullanılmasında taafa düşüldüğünü gösterir objektif kıstaslara dayanmadığı; emsal olaylarla ilgili kararlara uygunluk teşkil etmediği düşüncesi ile sanıklardan Kamil DEDE hakkında T.C.K. nun 59 ncu maddesinin uygulanması gerektiği kanaatında olan çoğunluk kararına muhalifim.

Uye
Hakim Albay
Hakkı Erkan